

Právnická fakulta UPJŠ a mesto Košice znovu otvorili Študentskú poradňu	2
Online, ahoj.tv, 21. 2. 2024, 10:31	
Interrupčná tabletká mala byť dostupná už dávno. Pomohla by aj ženám, ktoré chcú mať deti (anketa)	3
Online, aktuality.sk, 21. 2. 2024, 13:00	
V Botanickej záhrade štartuje jediná výstava orchideí na Slovensku - predstaví vyše 700 rastlín	5
Online, eastmag.sk, 21. 2. 2024, 14:36	
V Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach začína výstava orchideí	6
Online, ahoj.tv, 21. 2. 2024, 15:48	
Regina	7
Televízia, Regina, 21. 2. 2024, 16:30	
Jediná výstava orchideí na Slovensku už čoskoro začne v Botanickej záhrade UPJŠ	8
Online, reporter24.sk, 21. 2. 2024, 17:18	
Infektológ o legionele: Nakazili sa aj v nemocniciach, problémom sú klimatizácie i fontány	9
Online, kosice.korzar.sme.sk, 21. 2. 2024, 19:00	
Za náboženskú slobodu bojovali v roku 1949 aj robotníci z košickej Tabačky	13
Online, kosiceonline.sk, 22. 2. 2024, 6:20	

Právnická fakulta UPJŠ a mesto Košice znovu otvorili Študentskú poradňu [📄](#)

📅 21. 2. 2024, 10:31, Zdroj: [ahoj.tv](#) [📄](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 146 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 229 EUR

Právnická fakulta **UPJŠ** a mesto Košice znovu otvorili Študentskú poradňu

1295x

Právnická fakulta **UPJŠ** v spolupráci s mestom Košice opätovne otvára Študentskú právnu poradňu

Ilustračná fotografia. (Zdroj: **UPJŠ**)

Prostredníctvom Študentskej právnej poradne majú občania mesta Košice možnosť získať bezplatnú právnu analýzu svojho právneho problému, ktorú pre nich vypracujú študenti a študentky práva pod dohľadom skúsených advokátov a advokátok. Súčasťou právnej analýzy pre klienta je právny rozbor jeho prípadu a konkrétne možnosti jeho riešenia.

Činnosť Študentskej právnej poradne sa uskutočňuje v nasledujúcich právnych oblastiach: občianske právo, rodinné právo, obchodné právo, pracovné právo, právo sociálneho zabezpečenia, správne právo a daňové právo. Z činnosti Študentskej právnej poradne je vylúčené právne analýzy v oblasti trestného práva.

Na stretnutie je potrebné objednať sa vopred buď telefonicky na t. č. +421 55 6419 385 v Kancelárii prvého kontaktu na Magistráte mesta Košice, alebo emailom na adrese dominika.beckova@upjs.sk alebo laura.gazdagova@student.upjs.sk. Objednávky klientov budú prijímané od 12. februára do 15. apríla 2024 alebo do naplnenia kapacity poradne. Dohodnuté stretnutia budú prebiehať v priestoroch Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika na Kováčskej 30 v Košiciach.

(Zdroj: **UPJŠ**)

Právne rady študentov práva sú určené pre obyvateľov mesta Košice, ktorí potrebujú pomoc s vyriešením právneho problému, pričom sú si vedomí toho, že právnu analýzu ich problému vypracujú študenti pod dohľadom skúsených advokátov. Klient by zároveň mal študentovi poskytnúť úplné a pravdivé informácie o svojom právnom probléme a jasne formulovať otázky a problémy, ktoré by mali byť predmetom právnej analýzy.

Študentská právna poradňa pre obyvateľov mesta Košice je súčasťou klinického vzdelávania a jej realizáciu zabezpečuje Pracovisko právnych kliník Právnickej fakulty **UPJŠ**. Hlavnou myšlienkou poradne je spojenie praktického vzdelávania študentov práva a pomoci osobám, ktoré majú právny problém, ale nevyhľadali profesionálnu pomoc advokáta.

Poskytnutie pomoci pre klienta spočíva vo vypracovaní právnej analýzy jeho prípadu, súčasťou ktorej bude právny rozbor prípadu a konkrétne možnosti jeho riešenia. Prostredníctvom práce na reálnych prípadoch klientov získajú študenti cenné praktické skúsenosti a bližšiu predstavu o výkone právnického povolania.

Ilustračná fotografia. (Zdroj: **UPJŠ**)

„Kapacita poradne je postačujúca na to, aby sme v letnom semestri prijali približne 20 klientov. V zimnom semestri študenti a študentky vypracovali právne analýzy pre 19 klientov. Evidujeme veľmi pozitívnu spätnú väzbu tak od študentov, ako aj od klientov. Študenti oceňujú najmä možnosť priameho kontaktu s reálnym klientom, prácu na skutočných právnych problémoch, ako aj to, že výsledok ich práce v podobe právnej analýzy má reálny dosah. Rovnako kladne hodnotia aj spoluprácu s advokátmi. V tomto roku sme spustili 3. ročník poradne a plánujeme v tomto projekte pokračovať aj v budúcom roku,“ informovala Dominika Marčoková Becková, koordinátorka Študentskej právnej poradne na Právnickej fakulte **UPJŠ**.

Úsilie právnickej fakulty je nasmerované na vzdelávanie absolventov, ktorí počas celého štúdia získavajú ucelené systematické a analytické poznatky z jednotlivých pozitívno-právnych disciplín práva verejného a súkromného. Sú spôsobilí aplikovať získané teoretické poznatky v praxi a dokážu sa orientovať v právnom poriadku Slovenskej republiky, ale aj v judikatúre súdov.

Študenti získajú základné praktické skúsenosti už počas štúdia, a to predovšetkým prostredníctvom právnych kliník. Vzhľadom na predpokladané oblasti, v ktorých majú pôsobiť budúci absolventi, fakulta dáva osobitný dôraz na výchovu predovšetkým morálne bezúhonných, ako aj všeobecne právne a spoločensky rozhladených mladých ľudí.

(9:20, red.)

Interrupčná tabletká mala byť dostupná už dávno. Pomohla by aj ženám, ktoré chcú mať deti (anketa)

📅 21. 2. 2024, 13:00, Zdroj: aktuality.sk , Vydavateľ: Ringier Slovakia Media s.r.o., Autor: Ivana Zemaníková, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 482 049 GRP: 10,71 OTS: 0,11 AVE: 2384 EUR

Rizikový chirurgický zákrok dnes podstupujú aj ženy po spontánných potratoch, ktoré chcú mať dieťa. Ak spoločnosť povoľuje interrupcie na žiadosť ženy, mala by ich robiť na úrovni doby, zhodujú sa odborníci.

Hoci svet pozná bezpečnejšiu metódu interrupcie, na Slovensku ženy stále ohrozujeme chirurgickým zákrokom, ktorý má oveľa viac rizík ako tabletká, zhodujú sa odborníci z oblasti gynekológie a pôrodnictva. Otázku dostupnosti takzvanej interrupčnej tabletky sme mali mať dávno vyriešenú.

K jej schváleniu však chýba posledný krok – podpis ministra zdravotníctva na upravenej vyhláške. K tomu sa však za posledné roky žiaden neodhodlal.

Súčasná ministerka Zuzana Dolinková nedávno pre viaceré médiá uviedla, že nevidí dôvod, prečo by sme sa mali tejto metóde v modernej spoločnosti brániť, a označila interrupčnú tabletku za moderný spôsob zabezpečenia dostupného spôsobu interrupcie pre slovenské ženy. Na otázku, či vyhlášku podpíše, však priamo neodpovedala. Rezort zdravotníctva v stanovisku uviedol, že sa rozhodne podľa odporúčaní odborníkov. Tí však majú v súvislosti s interrupčnou tabletkou roky jasno.

Peter Urdzík, Gynekologicko-pôrodná klinika **UPJŠ** LF a UNLP

Ak zákony danej krajiny povoľujú umelé prerušenie tehotenstva, mali by sme ženám umožniť, aby si vybrali spôsob, akým sa to uskutoční. Laická verejnosť si myslí, že v prípade potratovej tabletky žena príde do obchodu, kúpi si ju a užije ju. Nie je to tak. Je viazaná na lekárske predpis a tiež na súbor vyšetrení. Rovnako ako pri chirurgickej interrupcii, aj tu, ak sa žena rozhodne tehotenstvo prerušiť, vypíše u lekára žiadosť, podpíše informovaný súhlas a počká 48 hodín. Ak aj po tejto lehote trvá na zákroku, urobí sa.

Tabletká je niekoľkonásobne lacnejšia ako zákrok. Čo je však dôležitejšie, je tam menšie riziko, že dôjde k poškodeniu dutiny maternice, prederaveniu či zápalu. To môže viesť k tomu, že pacientka nebude môcť mať deti. Navyše žena je pri chirurgickom zákroku uspatá, čo má samo osebe riziká. Tabletká je určite jednoduchšou možnosťou a tak funguje celý vyspelý svet, kde sú interrupcie povolené – je tam možnosť výberu medzi farmakologickou a operačnou cestou. My sa o to na Slovensku snažíme už 15 rokov.

Martin Redecha, prezident Slovenskej gynekologicko-pôrodnickej spoločnosti

Otázka, či robiť alebo nerobiť interrupcie, je o filozofii prístupu k veci. Vo väčšine štátov vyspelého sveta sú povolené, ale sú aj také, kde nie sú. Problém je v tom, že ak už ju zákon povoľuje, každý lekár je povinný postupovať čo najšetrnejším spôsobom, aby pacientku vystavil čo najmenším rizikám komplikácií. A to momentálne na Slovensku nemôžeme.

Chirurgická metóda, ktorá sa u nás robí, je oveľa riskantnejšia pre súčasný stav i neskoršie komplikácie ako použitie tabletky. Tabletká totiž svojím účinkom na graviditu a organizmus matky simuluje priebeh spontánneho potratu, ktorý sa bežne v prírode vyskytuje. Nie každá žena, ktorá otehotnie, dieťa aj donosí. Je to oveľa šetrnejšie pre organizmus ženy, ako keď násilne chirurgicky vnikneme do maternice. Už samotná narkóza má svoje možné komplikácie. Nie je to dej, ktorý sa vždy končí úspešne. Chirurgický zákrok má tiež komplikácie, môže mať dlhodobé následky. Interrupčná tabletká a chirurgická interrupcia sú teda z hľadiska rizík neporovnateľné.

Ak je povolená interrupcia, mali by sa využívať metódy podľa najnovších poznatkov vedy. A to je do 8. týždňa interrupčná tabletká. Aj zákon nám káže postupovať podľa najnovších poznatkov, no zároveň nám nedovoľuje ich využívať a káže nám robiť interrupcie spôsobom, ktorý je pre ženy menej výhodný.

Peter Kaščák, prednosta a primár, Gynekologicko-pôrodná klinika FN Trenčín

Bavíme sa o veci, ktorá mala byť dávno vyriešená, všetkým v Európe a vo vyspelom rozvinutom svete je dávno jasná. V rámci rozvinutých krajín zostáva pár, kde sú reprodukčné práva garantované, ale využíva sa len chirurgická metóda. Tabletká má jasné a nesporné výhody oproti chirurgickému výkonu. My máme hľadieť v prvom rade na bezpečnosť aj na riziká budúcich tehotenstiev. Medikamentózný spôsob je výhodnejší a nedá sa to ani porovnať.

Jediná výhoda chirurgického postupu z môjho pohľadu je, že je to v nejakom garantovanom čase a okamžite vykonané. Pri tabletke je to dlhšia doba, kým k interrupcii dôjde. Môže to byť sprevádzané väčšou bolesťou a krvácaním doma. Žena môže byť z toho vystrašená, niekedy musí užiť lieky od bolesti. Ak silno krváca, dostane sa do nemocnice. Ale aj tak je tabletká šetrnejšia pre jej organizmus.

Nezakrývajte si oči, ľudia si na Slovensku aj dnes tabletku zháňajú rôznymi spôsobmi. Sú tu riziká, ktoré hrozia, ak si ju žena dá bez dozoru lekára. Preto to vyspelé krajiny robia rozumne, kontrolujú to a majú prehľad o reprodukčnom zdraví. Obávam sa, že u nás stratíme prehľad o počte potratov. Ten sme však už dávnejšie stratili.

Otázka, či robiť alebo nerobiť interrupcie, je vec politická a filozofická. Ak sa spoločnosť dohodne, že áno, tak majú byť vykonávané na úrovni doby. Každý gynekológ pôrodník povie, že to znamená použiť primárne tabletku a nie chirurgický spôsob, ktorý má oveľa viac rizík a nevýhod. My odborníci ani nemôžeme diskutovať o tom, ktorá metóda je lepšia a či nám postačuje jedna. Je to dlh voči našim ženám, ktorý mal byť dávno vyrovnaný. Bez debaty to zavedené musí byť a je neprijateľné, že to stále nie je schválené.

Peter Harbulák, Centrum asistovanej reprodukcie GYN-FIV v Bratislave

Interrupčná tabletky by mala byť u nás dostupná, pretože je to moderná medicína, ktorá umožní žene neinvazívne výkony. Netýka sa iba žien, ktoré nechcú mať deti, ale aj žien, ktoré chcú mať deti, ale majú potraty v ranom trimestri. Naše centrum s nimi veľa spolupracuje. Ak sa týmto ženám zbytočne robí invazívny výkon, zvyšuje sa riziko zápalu i rozvoja tzv. Aschermanovho syndrómu. Je to zničenie sliznice maternice a bohužiaľ po kyretážach sa s ním stretávame.

Každý kyretáži by sme sa mali snažiť predísť. Na to je farmakologická metóda, ktorá má oveľa nižšie riziká. Nemusí byť vždy účinná, ale mala by byť prvou voľbou. Nielen pri interrupciách na žiadosť ženy, ale aj pri zamlčaných potratoch. Tie sa často objavujú u žien, ktoré chcú mať deti, ale gravidita sa ďalej nevyvinula. Je to najšetrnejší spôsob, ako ju ukončiť, predísť zápalu a traumatickým zmenám na sliznici maternice.

Tento článok vznikol vďaka tomu, že ste nás podporili predplatným Aktuality Navyše. Ďakujeme.

Autor: Ivana Zemaníková

V Botanickej záhrade štartuje jediná výstava orchideí na Slovensku - predstaví vyše 700 rastlín

📅 21. 2. 2024, 14:36, Zdroj: eastmag.sk 🌐, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 367 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 120 EUR

Pridajte komentár

3 min. čítania

Botanická záhrada **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)** pripravila pre verejnosť ďalšiu z obľúbených výstav s názvom Orchidey – skvosty v ríši rastlín. Tentokrát svojim návštevníkom predstaví viac ako 700 jedincov, predovšetkým druhy a kultivary rodov lišajovec, vanda, cymbídium, dendróbium, črievičkovec. Zaujímavosťou si ich môžu prezrieť od 23. februára do 10. marca 2024 v skleníkoch botanickej záhrady na Mánesovej 23 denne od 9. do 17. hod. Výstava bude zároveň doplnená predajom orchideí vo vestibule budovy záhrady.

Orchidey vynikajú viacerými vlastnosťami. Nájde ich takmer v každom biotope na zemi – od tropických oblastí až po mierne pásma s výnimkou ľadovcov. Návštevníci ich môžu ľahko odlíšiť od iných rastlín na výstave práve tým, že vytvárajú typický, súmerný kvet so špeciálnym usporiadaním jednotlivých častí. Orchidey sú zaujímavé aj inými zvláštnosťami.

„Aj keď celá čeľaď Orchideaceae – vstavačovité dostala pomenovanie podľa mena orchidey mierneho pásma Orchis – vstavač, ide o malý paradox, keďže väčšina orchideí žije v tropických oblastiach a úplne odlišným spôsobom ako spomínaný vstavač. Orchidey mierneho pásma sú rastliny žijúce na zemi, terestricky na rozdiel od väčšiny tropických orchideí, ktoré žijú epifytickým spôsobom, teda prichytené vysoko na stromoch. Medzi výnimočné epifytické orchidey, zastúpené aj u nás na výstave, patria rastliny rodu Vanda. Pochádzajú z juhovýchodnej Indie až južnej Číny. Zaujímú svojím sfarbením v rôznych odtieňoch modrej a purpurovej s tmavšou mozaikovitou kresbou,“ vysvetľuje riaditeľ Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach Pavol Mártonfi.

Zdroj: Botanická záhrada

Predstavia aj voňavé exempláre

Netradičnou charakteristikou, ktorá sa objasnila až začiatkom 20. storočia a neskôr sa začala využívať pri komerčnom pestovaní orchideí, je vzťah medzi klíčením semien orchideí a hubami, resp. ich produktmi. „Semená orchideí totiž nemajú vyživovacie pletivo, tzv. endosperm, ktorý je potrebným zdrojom výživy semenáčikov pre ich rast dokiaľ nezačnú sami profitovať z fotosyntézy. Semená orchideí sú preto veľmi malé, jemné až práškovité, ale vytvárajú sa v obrovskom množstve. Veľkosť a množstvo semien týchto rastlín sme si isto mnohí preverili na vanilke – orchidei, ktorej fermentovaný plod, tobolku, poznáme a používame ako obľúbené korenie,“ objasňuje vedúca Oddelenia tropickej a subtropickej flóry Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach Valéria Kocová.

Okrem pestrosti farieb a veľkostí kvetov rôznych druhov či kultivarov orchideí sa budú môcť návštevníci pokochať aj voňajúcimi skvostmi. „Jednou z orchideí, ktorej sladká vôňa pripomína zmes púdry a ruží je *Pescatoria dayana*. Ide o epifytickú orchideu pochádzajúcu z vlhkých tropických oblastí Panamy, Ekvádoru a Kolumbie. Jej voňavé kvety dorastajú do veľkosti 7 centimetrov, sú voskovité a dlhotrváce,“ dopĺňa a na výstavu srdečne pozýva P. Mártonfi. Okrem všetkých týchto zaujímavostí bude tohtoročná výstava obohatená aj o spoluprácu botanickej záhrady so Strednou odbornou školou poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Košiciach. Jej talentovaní študenti pripravujú živé dekorácie vo výstavnej vitríne umiestnenej vo vestibule budovy.

tlačová správa

Autor: Zobrazíť všetky články || tlačová správa || tlačová správa | Zobrazíť všetky články

V Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach začína výstava orchideí [📄](#)

📅 21. 2. 2024, 15:48, Zdroj: [ahoj.tv](#) [📄](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 1 146 GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 229 EUR

V Botanickej záhrade **UPJŠ** v Košiciach začína výstava orchideí

892x

Jediná výstava orchideí na Slovensku už čoskoro začne v Botanickej záhrade **UPJŠ**

(Zdroj: **UPJŠ** KE)

Botanická záhrada **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)** pripravila pre verejnosť ďalšiu výstavu Orchidey – skvosty v ríši rastlín.

Tentokrát svojim návštevníkom predstaví viac ako 700 jedincov, predovšetkým druhy a kultivary rodov lišajovec, vanda, cymbídium, dendróbium, črievičkovec. Zaujímavosťou si ich môžu prezrieť od 23. februára do 10. marca 2024 v skleníkoch botanickej záhrady na Mánesovej 23 denne od 9.00 do 17.00.

Výstava bude zároveň doplnená predajom orchideí vo vestibule budovy záhrady. Orchidey vynikajú viacerými vlastnosťami, nájdeme ich takmer v každom biotope na Zemi od tropických oblastí až po mierne pásma s výnimkou ľadovcov. Návštevníci ich môžu ľahko odlíšiť od iných rastlín na výstave práve tým, že vytvárajú typický, súmerný kvet so špeciálnym usporiadaním jednotlivých častí.

(Zdroj: **UPJŠ** KE)

Orchidey sú zaujímavé aj inými zvláštnosťami. „Aj keď celá čeľaď Orchideaceae – vstavačovité dostala pomenovanie podľa mena orchidey mierneho pásma Orchis – vstavač, ide o malý paradox, keďže väčšina orchideí žije v tropických oblastiach a úplne odlišným spôsobom ako spomínaný vstavač. Orchidey mierneho pásma sú rastliny žijúce na zemi, terestricky na rozdiel od väčšiny tropických orchideí, ktoré žijú epifytickým spôsobom, teda prichytené vysoko na stromoch. Medzi výnimočné epifytické orchidey, zastúpené aj u nás na výstave, patria rastliny rodu Vanda. Pochádzajú z juhovýchodnej Indie až južnej Číny a zaujmú svojím sfarbením v rôznych odtieňoch modrej a purpurovej s tmavšou mozaikovitou kresbou,“ vysvetľuje riaditeľ Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach Pavol Mártonfi.

Netradičnou charakteristikou, ktorá sa objasnila až začiatkom 20. storočia a neskôr sa začala využívať pri komerčnom pestovaní orchideí, je vzťah medzi klíčením semien orchideí a hubami, resp. ich produktmi. „Semená orchideí totiž nemajú vyživovacie pletivo, tzv. endosperm, ktorý je potrebným zdrojom výživy semenáčikov pre ich rast dokiaľ nezačnú sami profitovať z fotosyntézy.

(Zdroj: **UPJŠ** KE)

Semená orchideí sú preto veľmi malé, jemné až práškovité, ale vytvárajú sa v obrovskom množstve. Veľkosť a množstvo semien týchto rastlín sme si isto mnohí preverili na vanilke – orchidei, ktorej fermentovaný plod, tobolku, poznáme a používame ako obľúbené korenie,“ objasňuje vedúca Oddelenia tropickej a subtropickej flóry Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach Valéria Kocová.

Okrem pestrosti farieb a veľkostí kvetov rôznych druhov či kultivarov orchideí sa budú môcť návštevníci pokochať aj voňajúcimi skvostami. „Jednou z orchideí, ktorej sladká vôňa pripomína zmes púdro a ruží je *Pescatoria dayana*. Ide o epifytickú orchideu pochádzajúcu z vlhkých tropických oblastí Panamy, Ekvádoru a Kolumbie. Jej voňavé kvety dorastajú do veľkosti 7 centimetrov, sú voskovité a dlhotrváce,“ dopĺňa a na výstavu srdečne pozýva Mártonfi.

(Zdroj: **UPJŠ** KE)

Okrem všetkých týchto zaujímavostí bude tohtoročná výstava obohatená aj o spoluprácu botanickej záhrady so Strednou odbornou školou poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Košiciach, jej talentovaní študenti pripraví živé dekorácie vo výstavnej vitríne umiestnenej vo vestibule budovy.

Botanická záhrada **UPJŠ** v Košiciach Botanická záhrada ako výskumné a pedagogické pracovisko **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** patrí medzi tri slovenské univerzitné botanické záhrady, pričom jej rozlohou, ako aj rozsahom zbierkového fondu sa pýši titulom najväčšej botanickej záhrady na Slovensku. V tomto roku oslávi 74. výročie od svojho založenia, aj keď prívlastok univerzitná jej patrí až od januára 1964.

(14:55, red.)

Regina [↗](#)

📺 21. 2. 2024, 16:30, Relácia: **Regina**, Stanica: **RTVS 2**, Vydavateľ: **Rozhlas a televízia Slovenska**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

[strojový prepis] ...Právnická fakulta **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, mesto Košice opätovne spúšťajú študentskú právnu poradňu. Môžete tak získať bezplatnú právnu analýzu svojho problému, ktorú vypracujú študenti práva pod dohľadom skúsených advokátov. Poradňa je súčasťou vzdelávania v letnom semestri. Poskytne pomoc približne dvadsiatim klientom....

Jediná výstava orchideí na Slovensku už čoskoro začne v Botanickej záhrade UPJŠ

📅 21. 2. 2024, 17:18, Zdroj: reporter24.sk 🌐, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 453 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 136 EUR

Jediná výstava orchideí na Slovensku už čoskoro začne v Botanickej záhrade **UPJŠ**

WhatsApp

Mgr. Laura Hoľanová, tlačový referent a hovorca **UPJŠ** v Košiciach |MM| Botanická záhrada **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (UPJŠ)** pripravila pre verejnosť ďalšiu výstavu Orchidey – skvosty v ríši rastlín. Tentokrát svojim návštevníkom predstaví viac ako 700 jedincov, predovšetkým druhy a kultivary rodov lišajovec, vanda, cymbídium, dendróbium, črievičkovec. Zaujímavosť si ich môžu prezrieť od 23. februára do 10. marca 2024 v skleníkoch botanickej záhrady na Mánesovej 23 denne od 9. do 17. hod. Výstava bude zároveň doplnená predajom orchideí vo vestibule budovy záhrady.

Orchidey vynikajú viacerými vlastnosťami, nájdeme ich takmer v každom biotope na Zemi od tropických oblastí až po mierne pásma s výnimkou ľadovcov. Návštevníci ich môžu ľahko odlíšiť od iných rastlín na výstave práve tým, že vytvárajú typický, súmerný kvet so špeciálnym usporiadaním jednotlivých častí. Orchidey sú zaujímavé aj inými zvláštnosťami. „ Aj keď celá čeľaď Orchideaceae – vstavačovité dostala pomenovanie podľa mena orchidey mierneho pásma Orchis – vstavač, ide o malý paradox, keďže väčšina orchideí žije v tropických oblastiach a úplne odlišným spôsobom ako spomínaný vstavač. Orchidey mierneho pásma sú rastliny žijúce na zemi, terestricky na rozdiel od väčšiny tropických orchideí, ktoré žijú epifytickým spôsobom, teda prichytené vysoko na stromoch. Medzi výnimočné epifytické orchidey, zastúpené aj u nás na výstave, patria rastliny rodu Vanda. Pochádzajú z juhovýchodnej Indie až južnej Číny a zaujmú svojím sfarbením v rôznych odtieňoch modrej a purpurovej s tmavšou mozaikovitou kresbou, “ vysvetľuje riaditeľ Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD.

Netradičnou charakteristikou, ktorá sa objasnila až začiatkom 20. storočia a neskôr sa začala využívať pri komerčnom pestovaní orchideí, je vzťah medzi klíčením semien orchideí a hubami, resp. ich produktmi. „ Semená orchideí totiž nemajú vyživovacie pletivo, tzv. endosperm, ktorý je potrebným zdrojom výživy semenáčikov pre ich rast dokiaľ nezačnú sami profitovať z fotosyntézy. Semená orchideí sú preto veľmi malé, jemné až práškovité, ale vytvárajú sa v obrovskom množstve. Veľkosť a množstvo semien týchto rastlín sme si isto mnohí preverili na vanilke – orchidei, ktorej fermentovaný plod, tobolku, poznáme a používame ako obľúbené korenie, “ objasňuje vedúca Oddelenia tropickej a subtropickej flóry Botanickej záhrady **UPJŠ** v Košiciach RNDr. Valéria Kocová, PhD.

Okrem pestrosti farieb a veľkostí kvetov rôznych druhov či kultivarov orchideí sa budú môcť návštevníci pokochať aj voňajúcimi skvostami. „ Jednou z orchideí, ktorej sladká vôňa pripomína zmes púdro a ruží je *Pescatoria dayana*. Ide o epifytickú orchideu pochádzajúcu z vlhkých tropických oblastí Panamy, Ekvádoru a Kolumbie. Jej voňavé kvety dorastajú do veľkosti 7 centimetrov, sú voskovité a dlhotrváce, “ dopĺňa a na výstavu srdečne pozýva prof. Mártonfi. Okrem všetkých týchto zaujímavostí bude tohtoročná výstava obohatená aj o spoluprácu botanickej záhrady so Strednou odbornou školou poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Košiciach, jej talentovaní študenti pripravia živé dekorácie vo výstavnej vitríne umiestnenej vo vestibule budovy.

Botanická záhrada **UPJŠ** v Košiciach

Botanická záhrada ako výskumné a pedagogické pracovisko **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** patrí medzi tri slovenské univerzitné botanické záhrady, pričom jej rozlohou, ako aj rozsahom zbierkového fondu sa pýši titulom najväčšej botanickej záhrady na Slovensku. V tomto roku oslávi 74. výročie od svojho založenia, aj keď prívlastok univerzitná jej patrí až od januára 1964.

Autor: Pridal/a: || Pridal/a: | redakcia || redakcia || redakcia | -

Infektológ o legionele: Nakazili sa aj v nemocniciach, problémom sú klimatizácie i fontány

21. 2. 2024, 19:00, Zdroj: kosice.korzar.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Judita Čermáková, Elena

Danková, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Pavol Jarčuška

Dosah: 53 595 GRP: 1,19 OTS: 0,01 AVE: 1152 EUR

Jarčuška: Epidémiu sme zatiaľ nemali.

Legionela v Košiciach (18 fotografií)

Dlhodobý kašeľ, teplota či bolesti svalov. Legionársku chorobu na Slovensku evidujeme už niekoľko rokov, túto zimu kvôli podnetom obyvateľov začalo Tepelné hospodárstvo Košice s testovaním pitnej vody na túto baktériu.

O legionárskej chorobe pre Korzár porozprával **PAVOL JARČUŠKA**, prednosta Kliniky infektológie a cestovnej medicíny Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura a Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

„Pokiaľ nie je v pitnej vode dokumentovaná legionela, nie je potrebné vykonať žiadne opatrenia. Nákaza z pitia vody je prakticky nemožná, nakaziť sa môžeme, iba ak sa pitná voda dostane do dýchacích ciest. Legionely sa prenášajú inhalačne. A ani prenos z človeka na človeka nie je možný,“ hovorí infektológ Jarčuška.

V rozhovore sa dočítate: Ako rozlíšiť legionársku chorobu od iného kašľa, kto najčastejšie trpí vážnejšou formou, či sa treba obávať sprchovania pri podozrení na legionelózu, koľko ľudí v posledných rokoch v Košiciach na to zomrelo.

Čo je to legionárska choroba?

Legionelóza je ochorenie, ktoré je vyvolané legionelou, najčastejšie Legionellou pneumophila. Je to baktéria, ktorá na rozdiel od pneumokokov alebo hemofilov žije vo vnútri bunky. Vnútrobunkový životný cyklus majú aj iné baktérie - napríklad chlamýdie.

Rentgenologický a ultrazvukový obraz zápalu pľúc, ktorý vyvoláva Legionella pneumophila, je odlišný od zápalu pľúc, ktorý vyvoláva najčastejší pôvodca, ktorým sú pneumokoky.

Legionelová pneumónia sa skôr podobá na chrípkovú alebo chlamýdióvu pneumóniu a veľmi dobre sa dá dokumentovať na ultrazvuku pľúc. Navyše, legionely sa nedajú štandardne kultivovať na bežnom kultivačnom médiu, pri vyšetrení výterov alebo spúta (vykašľaný hlien - pozn. red.) ich pri štandardnom výtere nezistíme.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Chorobu legionárov hlásia už aj z ďalších častí mesta. Spôsobuje kašeľ a horúčky Čítajte

Dá sa legionela zistiť iba z krvi?

Dá sa zistiť viacerými spôsobmi. Najviac sa využíva antigénový test z moču. V Univerzitetnej nemocnici L. Pasteura máme aj PCR možnosti diagnostiky z výteru, spúta alebo bronchoalveolárnej laváže (výplach - pozn. red.). Zistiť sa dajú aj protilátky v krvi.

Dá sa kúpiť test na legionelu aj z lekárne?

Nie. Test robí mikrobiologické laboratórium.

Pacientovi môže test na legionelu urobiť všeobecný lekár, pediater alebo infektológ či ORL doktor a kto ešte?

Teoreticky môže materiál na vyšetrenie na dôkaz legionely odobrať akýkoľvek lekár, ak má pacient klinické príznaky legionelózy alebo pontiackej horúčky alebo pozitívnu epidemiologickú anamnézu. Záleží od toho, aké laboratórium využíva a akú metodiku na dôkaz legionel laboratórium používa.

Vzhľadom na charakter infekcie a skúsenosti je však lepšie, ak je takýto pacient manažovaný na infektologickom alebo pneumologickom pracovisku. Na našej klinike vyšetrujeme legionely každému pacientovi so zápalom pľúc, každému pacientovi so závažným celkovým stavom. Využívame PCR metodiku a dôkaz antigénu v moči.

Ako legionársku chorobu odlíšime od iného druhu kašľa? V čom je iná?

Pacient, ktorý je infikovaný legionelou, má celé spektrum príznakov, môže mať aj ľahšiu formu podobnú chrípke s bolesťami hlavy, kĺbov a svalov (pontiacku horúčku) aj ťažšiu formu – legionársku chorobu, čo je zápal pľúc. Často so závažným priebehom. Prítomné sú aj mimopľúcne prejavy legionelózy.

Je rozdiel aj v tom, že kašeľ pri legionelóze je dlhodobý?

Nemusí to byť. Dlhotrvajúci kašeľ je väčšinou u pacientov, ktorí majú zmeny pľúcneho tkaniva po prekonaní ťažšej formy zápalu pľúc. Ochorenie môže nastúpiť veľmi rýchlo s ťažkou pneumóniou a celkovou zmätenosťou. Môže dôjsť aj k zlyhávaniu orgánov.

Závažný priebeh však majú väčšinou ľudia s oslabenou imunitou. Nieкто, kto je buď krehký senior, polymorbídny pacient, kardiak, onkologický pacient alebo pacient s deficitom imunity.

Nehovoriac o tom, že legionelóza je aj nemocničná nákaza. Boli popisované prípady, keď sa ňou nakazili pacienti na jednotke intenzívnej starostlivosti z klimatizácie. U týchto pacientov má infekcia väčšinou veľmi závažný priebeh, často s fatálnym koncom. Našťastie, u nás sa to zatiaľ nestalo.

Súvisiaci článok [Súvisiaci článok](#) Chcú ušetriť, znižujú teplotu vody. Je to ideálne pre množenie baktérií, hovorí hygienik [Čítajte](#)

Máte túto zimu na oddelení veľa ľudí s legionelózou?

Ide iba o ojedinelé prípady. Pritom každého pacienta so zápalom pľúc u nás vyšetrujeme aj na prítomnosť legionely.

Ostatní s legionárskou chorobou sú možno evidovaní v ambulanciách iných lekárov...

V mesiaci január, ak mám presné informácie, boli v Košickom kraji hlásené iba dva prípady legionelózy, z toho jedna importovaná. Možno pacienti v ambulanciách lekárov neboli hlásení.

Záleží od toho, ako je legionela diagnostikovaná. Keď k nám príde pacient s respiračnou infekciou, môžeme využiť tzv. multiplexovú PCR, vďaka ktorej vieme zistiť všetky hlavné patogény infekcií dýchacích ciest. Covid, chrípku, RS vírusy, pneumokoky, chlamýdie, mykoplazmy, niektoré vírusy a, samozrejme, aj legionelu.

Súvisiaci článok [Súvisiaci článok](#) Dcéra mala horúčky, kašľala. Rozbory vody ukázali baktériu vinnú za chorobu legionárov [Čítajte](#)

Bola v minulých rokoch legionelóza v Košiciach zistená častejšie alebo menej často?

Stále to boli ojedinelé prípady. Nikdy to neprerástlo do epidémie. Skôr príde s legionelózou nieкто, kto sa vráti z letnej dovolenky, kde sa najčastejšie nakazí z klimatizácie, ktorá je chladená vodou.

Lebo z klimatizácie sa výdychmi môže šíriť aerosol, v ktorom sú legionely. Údržba klimatizácie sa v mnohých krajinách na svete nerobí tak dôkladne, ako sa má robiť.

Ako je to v slovenských obchodoch a nákupných centrách?

Neviem o tom, že by sme mali epidémiu legionelózy v obchodnom centre alebo vo veľkej administratívnej budove. Častým zdrojom legionel sú fontány.

Jedna z najväčších epidémií legionelózy bola v Holandsku, kde sa ľudia nakazili na výstave kvetov vdýchnutím aerosolu z fontán, pri polievaní kvetov rozprašovaním, pričom v zásobníku vody bola identifikovaná rovnaká legionela ako u pacientov.

Najlepšie sa legionelám darí vo vodných nádržiach a v chladiacich vežiach.

Aj objavenie legionely v roku 1976 sa spája so znečistenou klimatizáciou hotela, kde americkí legionári oslavovali výročie podpísania Deklarácie nezávislosti.

Súvisiaci článok [Súvisiaci článok](#) Riziková kuchyňa a kúpeľňa: Nepremyslené šetrenie môže spôsobiť aj ťažký zápal pľúc [Čítajte](#)

Ktoré antibiotiká zaberajú na legionelu?

Antibiotiká musia preniknúť do vnútra buniek, kde sa legionely nachádzajú. Makrolidy, azitromycín a klaritromycín sú liekmi prvej voľby. Použiť možno aj fluorované chinolóny.

Dôležité je začať liečbu čo najskôr, preto sú tieto antibiotiká zahrnuté v liečebných protokoloch na liečbu komunitnej pneumónie a používame ich väčšinou skôr, ako legionelu dokumentujeme.

Súčasťou komplexnej liečby je však aj podávanie kyslíka, kortikoidov, liečiv na ovplyvnenie takzvanej cytokínovej búrky...

Dá sa legionelóza preliečiť aj bez antibiotík?

Môže existovať časť pacientov, ktorí prídu do kontaktu s legionelou, majú nejaký mikrobiologický nález, ktorý potvrdzuje prítomnosť legionely, majú minimálne klinické príznaky a dostanú sa z toho sami aj bez antiinfekčnej liečby.

Ale na druhej strane, ak dokumentujeme infekciu legionelou, liečime ju vyššie uvedenými antibiotikami.

Zomrel u vás už niekto na legionelózu?

Áno, išlo o polymorbídneho pacienta, legionelóza nebola jediným ochorením, ktorým pacient trpel.

Ako sa má človek doma preventívne kúpať alebo používať vodu na pitie, ak má podozrenie, že legionelu má z vodovodného kohútika?

Pokiaľ nie je v pitnej vode dokumentovaná legionela, nie je potrebné vykonať žiadne opatrenia. Nákaza z pitia vody je prakticky nemožná, nakaziť sa môžeme, iba ak sa pitná voda dostane do dýchacích ciest.

Legionely sa prenášajú inhalačne. A ani prenos z človeka na človeka nie je možný.

Takže vdýchnutím aerosolu pri sprchovaní to bude väčšie riziko?

Teoreticky takto môže dôjsť k nákaze, ale ja som takto infikovaného pacienta ešte nevidel.

Limit baktérie legionely vo vode je do tisíc KTJ/1 000ml (kolóniu tvoriaca jednotka na tisíc mililitrov), v košickom byte v Starom Meste bola v decembri nameraná hodnota 4 200. To už je problém, nie?

U väčšiny nákaz spojených s epidémiou bola táto hodnota vyššia. Vo vyhláške ministerstva zdravotníctva sa však píše, že ak existuje podozrenie na prenosné ochorenie, ktoré súvisí s baktériami rodu Legionella alebo sa zistí vodou prenosné ochorenie, ktoré súvisí s baktériami rodu Legionella, opatrenia na zmiernenie rizík alebo na odstránenie rizík, ktoré vyplývajú z domových rozvodných systémov, sa vykonávajú aj pri zistení nižších hodnôt, ako je limitná hodnota baktérií rodu Legionella.

Pacienti s legionelovou infekciou sú skôr deti, dôchodcovia alebo ľudia v produktívnom veku?

Nakaziť sa môžu všetci. Ale vážnejšie klinické prejavy majú väčšinou starší ľudia a ľudia so zníženou imunitou.

Práve pri deťoch sa hovorí, že chytia všetko, čo prejde okolo, lebo ešte nemajú dobrú imunitu.

Z prípadov legionelózy a pontiackej horúčky, ktoré boli hlásené v minulých rokoch, tvoria deti malú časť.

Drvivá väčšina našej populácie neprišla do kontaktu s legionelou, nemá teda vytvorené protilátky. Tie navyše chránia iba krátkodobo.

Je to dané aj tým, že na Slovensku sme v minulom storočí existovali prakticky bez klimatizácie, takže šanca získať legionelózu bola veľmi malá.

Aktuálna situácia v Košiciach

Košický mestský podnik Tepelné hospodárstvo (TEHO) mal na stredú naplánovaný odber troch vzoriek z technologických zariadení na Sídlišku Ťahanovce.

TEHO v súčasnosti eviduje jeden prípad výskytu legionely, o ktorom sa od správcu objektu na Kuzmányho sídlisku dozvedeli ešte koncom minulého roka. Všetky vzorky odobrané z piatich miest okruhu výmenníkovej stanice, z ktorej je zásobovaný byt s výskytom baktérie, boli negatívne.

Košickí regionálni hygienici tiež aktuálnu situáciu riešia. Vedúca oddelenia hygieny pitnej vody a vody na kúpanie Ivana Miková uviedla, že dodávateľa teplej vody vyzvali, aby predložil výsledky rozboru zo Sídliška Ťahanovce.

Vedúca odboru epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach Veronika Tarkovská potvrdila, že od začiatku minulého roka evidujú k utorku v Košiciach päť sporadických prípadov legionelózy bez vzájomnej epidemiologickej súvislosti.

Univerzitná nemocnica Louisa Pasteura ani Detská fakultná nemocnica v Košiciach v súčasnosti neevidujú pacientov hospitalizovaných s týmto ochorením.

(tasr)

Tepelné hospodárstvo o cirkulácii vody

Teplú úžitkovú vodu do vodovodov v Košiciach dodáva Tepelné hospodárstvo Košice. V zmysle vyhlášky je dodávku tepla na prípravu teplej úžitkovej vody dodávateľ povinný dodávať denne od 04:00 h. do 23:00 h., ak sa s odberateľom nedohodnú inak.

„Dodávku teplej vody prerušujeme iba na niektorých okruhoch výmenníkových staníc v meste aj to maximálne na dve hodiny,“ hovorí Miroslav Andrejco, námestník riaditeľa pre prevádzku a obchod Tepelného hospodárstva Košice.

Legionella sa začína množiť až pri prerušenej cirkulácii trvajúcej dlhšie ako 4 hodiny, resp. za predpokladu, že sa celý objem vody nepretočí v časovom intervale 48 hodín.

„Za tento čas my ten objem vody pretočíme niekoľkokrát," vraví.

Prerušovanie dodávky sa vykonáva z dôvodu znižovania tepelných strát pri minimálnom odbere teplej úžitkovej vody.

Kvôli podozreniam z prítomnosti baktérie v týchto dňoch Tepelné hospodárstvo zabezpečuje akreditovaný odber vzoriek na Sídlišku Ťahanovce.

Autor: Judita Čermáková, Elena Danková

Za náboženskú slobodu bojovali v roku 1949 aj robotníci z košickej Tabakčky

22. 2. 2024, 6:20, Zdroj: [kosiceonline.sk](https://www.kosiceonline.sk), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 5 040 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 464 EUR

Košice Historické

Komunistický režim, ktorý sa presadil v Československu po Februárovom prevrate v roku 1948, priniesol so sebou aj obmedzovanie občianskych slobôd. Zásadne sa zmenilo aj každodenné prežívanie náboženského života robotníkov, inteligencie, obyvateľov miest či dedín. Komunistická strana videla už od začiatku v katolíckej cirkvi ideologického nepriateľa a narušiteľa, a preto sa jej vplyv snažila všemožne obmedziť. Ako to pociťovali bežní veriaci, laici, prezentuje aj nájdený archívny spis z roku 1949 v Archíve mesta Košice vo fonde Jednotný národný výbor (1949 – 1954), ktorý opisuje, ako prežívali komunistickú Katolícku akciu veriaci robotníci z Tabakovej továrne.

Tabaková továreň začiatkom 20. storočia / Východoslovenské múzeum v Košiciach

Do košickej Tabakovej továrne 16. júna 1949 v (pohyblivý) sviatok Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi prišla ráno robotníčka Magdaléna P., ktorá po čase zbadala, že medzi robotníctvom sa niečo rozpráva a práca nejde takým tempom ako inokedy. Ako započula, že v druhých závodoch sa v ten deň, to je na Božie telo nepracuje, len v Tabakovej továrni, ostala tiež rozhorčená, nechala prácu a celú vec išla oznámiť predsedovi ZO KSS (Závodná organizácia Komunistickej strany Slovenska) na strážnicu:

„Hore v závode, t. j. v pracovni je robotníctvo vzbúrené tým, že sa dnes pracuje, nakoľko v iných závodoch sa dňa 16. júna 1949 nepracuje. Magdaléna P. tiež dodala, že robotníctvo nedá taký výkon ako inokedy, keď sa nepracuje plným tempom, ale sa len v pracovni debatuje a vyčkáva.“

Načo osadenstvo továrne reagovalo, že robotníci musia pracovať, nakoľko by poprední vedúci boli bratí na zodpovednosť, respektíve by boli potrestaní. Pri tomto rozhovore robotníčka Magdaléna P. dodala, že hodiny by si mohli robotníci odpracovať inokedy. Keď sa vrátila medzi robotníkov, strhla sa slovná potýčka medzi ňou a inou robotníčkou, ktorá jej povedala:

„Kto naše telo bude svätitiť a kto je ten Boh? To je ten hrdina, ktorý zabíja ľudí, pri ktorom ľudia boli otroci.“

Po tejto udalosti sa pridali aj ostatní nespokojní robotníci a u riaditeľa továrne sa sťažovali, že ani jeden kresťan si nepraje, aby sa na Boha a na sviatky na schôdzkach nadávalo. Obe pracovníčky boli potom predvolané predsedom ZO-KSS do jeho kancelárie, ktorému robotníčka Magdaléna P. povedala:

„Všetci ľudia hovoria, že vy ste takí neznabohovia, že všade sa svätí, len v Tabakovej továrni sa pracuje.“

V kancelárii sa jej robotníčka Karla B. opýtala, aký vidí rozpor medzi Komunistickou stranou a cirkvou, na čo jej odpovedala, že medzi nimi je veľký rozdiel, nakoľko Sväté písmo káže, aby sa svojim protivníkom odpúšťalo, zatiaľ čo komunizmus káže zabíjať.

Robotníci Tabakovej továrne vo vnútornom areáli / Východoslovenské múzeum v Košiciach

Presne o týždeň, 23. júna 1949 sa v Tabakovej továrni strhol ďalší konflikt medzi robotníkmi a závodnou organizáciou KSS počas schôdze, na ktorej mali prednášky námestník Jozef D. na tému „Socializmus a náboženstvo“ a riaditeľ továrne Alexander Š. na tému „Strana a cirkev“. Po prednáške sa v rámci voľnej diskusie prihlásil o slovo robotník Jozef M., ktorý žiadal vysvetliť, aký význam má podpisová akcia vyhlásenia „Ohlas českých a slovenských katolíkov k veriacim v Republike“. Námestník mu nato podal vysvetlenie o význame (komunistickej) Katolíckej akcie, s čím sa robotník Jozef M. neuspokojil a žiadal, aby akcia podpisov bola stiahnutá a bola utvorená protiakcia. Ďalej to odôvodnil tým, že istý holič mu dal čítať knihu vydanú Maticou Slovenskou pod názvom „Otče náš“, kde sa dočítal, že sa netreba klaňať Bohu na nebi, ale bohu na zemi, čím označil, že táto akcia je proti cirkvi a kňazom. Na konci svojej reči sa spýtal prednášateľa, či v bohu na zemi vidí prezidenta.

„Na tejto schôdzke dostal od predsedu závodnej rady František M. strojopisom písané tlačivo, ktoré vydal akčný výbor NF, že dňa 10. júna 1949, konala sa schôdzka v Prahe veriacich rímsko-katolíckej cirkvi za účasti delegátov r. kat. celej republiky ČSR, kde žiadajú aby bol vyriešený pomer medzi cirkvou a štátom. Preto žiadali robotníctvo o podpisy. Na tomto háрку boli podpísaní robotníci z oddelenia cigaretky asi 10-ti. Hneď nato zavolať predsedu záv. org. s. Bukovčana a dal mu ohlas riadne vytlačený a povedal mu, aby išiel medzi robotníctvo a dal znova podpisovať, nakoľko prvé podpisy sa zrušili, lebo to nebolo podpísané na origináli.“

Katolícka akcia bola organizovaná politickým vedením štátu, respektíve cirkevnou komisiou ÚV KSČ, ktorej cieľom bolo rozbiť vnútornú jednotu cirkvi v Československu a vytvoriť národnú cirkev, ktorá sa mala odtrhnúť od Vatikánu. Komunistickí funkcionári režimu sa usilovali pre vyššie spomínané vyhlásenie získať podpisy kňazov i veriacich. Katolícka cirkev túto komunistickú Katolícku akciu odmietla a biskupi vydali pastiersky list „Hlas československých biskupov a ordinárov veriacim v hodine veľkej skúšky“, ktorý sa mal 19. júna 1949 čítať vo všetkých kostoloch. Aj samotný Vatikán túto Katolícku akciu 20. júna 1949 odsúdil ako rozkolnícku a hrozil exkomunikáciu všetkým, ktorí sa k nej pripojili. Komunistický režim v ČSR reagoval na protest rôznymi represiami voči duchovenstvu i laikom, ktorí s akciou nesúhlasili.

Pastiersky list biskupov a ordinárov Československa / www.ustrcr.cz

Podľa archívneho dokumentu vyhlásenie znova podpísalo len 147 z 216 robotníkov v Tabakovej továrni. Robotník Jozef M. sa na tejto schôdzi dozvedel, že akcia je namierená proti cirkvi, a preto žiadal nápravu a robotníkom chcel vysvetliť, o čo ide v danej podpisovej akcii, keďže im bolo rozkázané, aby sa podpísali na predložený papier s odôvodnením, že tým bude vyriešený pomer medzi cirkvou a štátom. V skutočnosti rezolúcia nebola robotníkom prečítaná a takmer vôbec nevedeli, o čo ide. Jozef M. pri vypočutí na policajnej stanici prehlásil:

„Ohlásil som sa v mene robotníkov, že riadne tá podpisová akcia nebola vysvetlená a žiadajú si riadny originál späť. Nato som dostal od robotníkov súhlas, že to schvaľujú. Nato som dostal protireč od s. Šolca, že sa proti podpisu nedá (nič) urobiť, nakoľko je to neprípustné.“

Pri následnom vypočutí na stanici SNB v Košiciach prišla svedčiť aj (už skôr spomínaná) robotníčka Magdaléna P. Vo svojej výpovedi udala, čo o Katolíckej akcii počula na omši v Dóme sv. Alžbety:

„Dňa 19. júna 1949 bolo vyhlásené vo veľkom kostole v Košiciach, že kto sa podpíše, ten bude vylúčený z cirkvi.“

Vo výpovedi Jozefa M. sa uvádza tiež: „Na schôdzi konanej dňa 23. júna 1949 sa žiadal Jozef M. o slovo po skončení prednášky Martina Š., kde bol sprístupnený k slovu a povedal, že bol nezisteného dňa u farára na biskupskom úrade v Košiciach, meno farára udať nevie a spýtal sa ho, že ako je to s tou podpisovou akciou. Neznámy farár mu odpovedal, že títo katolíci, ktorí ohlas podpísali a kto túto akciu bude ešte raz podporovať a ešte raz podpíšu, budú z Katolíckej viery vylúčení. Po tomto oboznámení prítomných na tejto prednáške Jozef M. žiadal od Martina Š., aby bola ihneď prevedená protiakcia spomenutého ohlasu, ktorý podpísali. Prítomní na prednáške odmenili Jozefa M. potleskom. Protiakcia prevedená nebola.“

Okrem iného sa v správe dozvedáme, že robotník Jozef M. bol už predsedom ZO KSS pozorovaný dlhšie, keďže nikdy nesúhlasil s tým, čo od neho strana žiadala. Na jednej schôdzke 18. mája 1949 pred celým osadenstvom továrne povedal, že: „...stále kážete len robiť a všetko nám beriete.“

Uvedený archívny spis je dôkazom toho, že náboženská sloboda bola dôležitá nielen pre inteligenciu, ale aj pre robotníkov a pre celú spoločnosť.

Mgr. Monika Tresová (Katedra histórie FF **UPJŠ** v Košiciach)

Použité zdroje:

Archív mesta Košice. Fond: Jednotný národný výbor (1949 – 1954), šk. 72, spis. značka 242. Katolícke akcie v Tabakovej továrni.